

Zimní až pozdně zimní odrůdy jabloní pro velkopěstitele

ING. DUŠAN NESRSTA, ÚKZÚZ
NÁRODNÍ ODRŮDOVÝ ÚŘAD

Všechny popisované odrůdy řadíme do skupiny zimních se sklizní ve středních polohách začátkem října s konzumní zralostí převážně od ledna do března někdy i déle. Odrůdy se mohou i dlouhodobě skladovat několik měsíců v řízené atmosféře (ULO), do které se musí plody dodávat již většinou dozralé, aby při vyskladnění mohly být užity okamžitě k přímému konzumu ve zralé fázi. V této atmosféře zvýšeného obsahu CO₂ nebo sníženého obsahu O₂, jsou plody inhibovány a již vnitřně nedozrávají. Při skladování chlazením při teplotách blízké k 0 °C lze tyto odrůdy již uchovat bez větších ztrát šťavnatosti

a chuti. Lze je pěstovat v konkrétních pěstitelských oblastech, jak je uvedeno v popisu. Odrůdy jsou sestaveny v pořadí roků zapsání do Státní odrůdové knihy ČR. Výjimkou jsou, odrůdy z Ústavu experimentální botaniky AVČR, V.V.I., které byly zapsané v evropské odrůdové databázi chráněných odrůd (EOP) a rozsahem těchto ochranných práv jsou nadále poplatné pro celou EU. Jsou to odrůdy 'GOLDLANE', 'ORION', 'RAJKA', 'SHALIMAR' a 'UEB 481'.

Odrůda **IDARED** (USA) vznikla křížením odrůd 'Wagenerovo' a 'Jonathan', byla zapsaná již v roce 1970. Dnes už není v ČR registrovaná, tedy neudržovaná a tudíž pro výsadbu nedostupná. S plody se ale budeme setkávat v prodejnách ovoce ještě několik let. Více se však rozšiřují její barevné mutace s plody, jež mají tmavě červenou rozmytou barvu na slupce. Známé jsou pod názvy 'Idared' (PL) a 'Najdared' (PL). Rostou středně bujně, habitus stromu je rozložitý v době plodnosti převyšlý, plodí jednotlivě i ve shlucích na krátkém dřevě. Koruna je lehce tvarovatelná, zahuštěná dlouhými letorosty. Plodí brzy, jen při nadměrné násadě je nutná probírka plodů. Plod středně velký až velký, ploše kulovitěho tvaru, slabě žebrovaný, bez svalců nad mělký kališní jamkou. Kalich je malý, úšty krátké. Slupka tlustá, netrpí otlačky, hladká a lesklá. Dužnina bílé barvy je nasládlá v chuti, jen lehce voňavá. Konzistence dužniny je jemná, středně pevná a středně šťavnatá.

Goldstar

Stopka tenká a krátká. Pěstuje se na slabě a středně rostoucích podnožích s letním průklestem před sklizní. Má široké uplatnění v pěstitelských tvarech. Odrůda je vhodná od zákrsku, ČK, PK, šťihlé větveno až po tvar SOLAX. Pro nízkou odolnost k padlí a strupovitost je velmi náročná na chemickou ochranu ve všech oblastech. Výhodou je dlouhá doba skladovatelnosti při pěstování ve středních a vyšších polohách. V chladném skladu lze plody uchovat bez změny tvaru, jen slupka se změní na povrchu v suchou a matnou.

Odrůda **GOLDSTAR** (CZ) vznikla křížením odrůd 'Rubín' a 'Vanda', zkoušena pod označením UEB byla zapsána k ochraně práv (OP) v roce 1998. Vzdurčnost stromu je středně bujná, habitus stromu vzpřímený až rozložitý, plodí na velmi krátkém dřevě jednotlivě i ve shlucích. Větve mají sklon k vyholování. Koruna je rozložitá, na slaběji rostoucích podnožích dobře

tvarovatelná. Plody jsou velké až velmi velké, velikostně vyrovnané, ploše kulovité bez zřetelných žebírek, s velkým kalichem. Slupka je středně tlustá, hladká, lesklá, bez ojínění a mastnoty. Základní barva je světle zelená, později zelenožlutá někdy s nevýrazným červenavým líčkem. Lenticely

Idared

Rajka

y jsou velké, bělavé, na poměrně nezřetelné. Dužnina je krémové barvy, šťavnatá, jemná, aromatická, v chuti jemně nasládlá. Stopka je dlouhá a středně tlustá. Plody se sklívají začátkem října, konzumní zralost je v polovině ledna, a skladě vydrží do dubna. Rovněž i u této odrůdy mají plody delší dobu skladovatelnosti, bez větších změn tvaru. Odrůda má dlouhou vegetační dobu s časným obdobím kvetení. V nevhodných polohách je zvýšená citlivost k napadení v pupenech a ve dřevě. Je rezistentní proti napadení strupovitostí, proti napadení padlím je v teplejších oblastech jen středně odolná. V prvních letech plodnosti se může objevit deficit vápníku v plodech výskytem tzv. hořké vrvnutosti (píhovitost).

Odrůda **RAJKA** (CZ) vznikla křížením odrůdy 'Šampion' a genotypu UEB zkoušena pod označením UEB 2269/10, zapsána k EOP v roce 1998. Strom roste z počátku bujně, v plodnosti středně bujně, větve obrůstají dobře středně dlouhým plodonosným obrostem. Při pěstování na bujnějších podnožích má sklon k vyholování větví. Letorosty jsou dlouhé, silné s velkým množstvím zřetelných lenticel. Plody jsou velké, velikost vyrovnané, kulovité s nepatrnými svalci, se středně velkým a mělkým kalichem. Slupka je tlustší, hladká, lesklá, slavná, masná. Základní barva je žlutá, krycí barva tmavě červená, rozmytá. Rzivosť se objevuje jen někdy okolo stopkové jamky. Lenticely jsou středně velké a nevýrazné. Dužnina má krémovou barvu, je velice šťavnatá, chruplavá, aromatická, navinule sladká. Stopka je středně dlouhá a středně tlustá, stopková jamka je úzká a středně široká. Do sklizňové doby nastupuje koncem září, skladě vydrží do března. Je rezistentní ke strupovitosti, padlím netrpí. Pro menší tvar a snazší tvarovatelnost jsou vhodné slaběji vzrůstné podnože. Využití nalezne v úrod-

ných oblastech všech pěstitelských poloh.

Odrůda **GOLDLANE** (CZ) vznikla křížením vybraného genotypu UEB a odrůdy 'Bohemia'. Byla zkoušena pod označením UEB 3812/2 se zápisem k EOP v roce 2005. Vzrůstnost stromu je slabá, typ kolumnární-slopcovitý, plodí na velmi krátkém dřevě jednotlivě i ve shlucích. Terminál obrůstá pravidelně krátkým, tlustým plodonosným, rozvětveným obrostem, který se postupně bez zkracování do stran prodlužuje. Při přeplození je nutná probírka pro zvětšení plodů. Plod středně velký až velký, kulovitý až ploše kulovitý tvaru, bez žebrování a svalců nad kališní jamkou. Základní barva žlutá, krycí barva chybí. Slupka tenká až středně tlustá, hladká, lesklá, bez ojínění. Velikost kalicha v mělké stopkové jamce je malý. Dužnina žlutavé barvy, jemná a tuhá konzistence, převážně středně šťavnatá, v chuti sladce navinulá. Stopka je krátká a středně tlustá. Sklizňová zralost začátkem října, konzumní zralost již v prosinci se skladovatelností do března. Rezistentní proti napadení strupovitostí, odolnost k padlí jabloněmu bývá vysoká. Využití nalezne v úrodných oblastech všech pěstitelských poloh.

Odrůda **ORION** (CZ) vznikla křížením 'Golden Delicious' a 'Otava', byla zkoušena pod označením UEB 2718/1, zapsána k EOP v roce 2005. Vzrůstnost stromu středně bujná až bujná, habitus stromu vzpřímený až rozložitý, plodnost jednotlivě na krátkém dřevě. Plod velký až velmi velký, tvar ploše kulovitý až kulovitý, masité svalce na vrcholu slabé. Základní barva slupky zelenožlutá, v době zralosti žlutá, krycí barva jen někdy a to oranžová ve formě nevýrazné líčko. Slupka středně tlustá, na povrchu hladká, suchá, rzivosť okolo stopkové jamky nízká až střední. Dužnina žlutavá, středně tuhá konzistence, jemná, středně šťavnatá, navinule

sladká. Stopka středně tlustá až tlustá, středně dlouhá. Sklizňová zralost začátkem října, konzumní zralost od konce prosince, skladovatelnost do dubna. Rezistentní proti napadení strupovitostí, odolnost k padlí je nízká. Pro nízké tvary je dobré použít slaběji rostoucích podnoží. Je vhodná do středních i vyšších poloh, kde netrpí tolik padlím jabloňovým.

Odrůda **SHALIMAR** (CZ) vznikla křížením odrůd 'Topaz' a 'Golden Delicious', byla zkoušena pod označením UEB 3374/2 a zapsána k EOP v roce 2008. Vzrůstnost stromu středně bujná, typ rozvětvený, habitus rozložitý, plodnost jednotlivě i ve shlucích na krátkém plodonosném obrostu. Plod středně velký až velký, tvar vejčitý s nevýrazným žebrováním, se výraznými středně masitými svalci na vrcholu. Kalich je středně velký v hlubší kališní jamce. Základní barva plodu žlutá, krycí barva červená, typ plošný, žíhaný a skrvnitý. Slupka středně tlustá, na povrchu hladká, bez ojínění, rzivosti a masnosti. Stopka středně tlustá a dlouhá. Dužnina zelenavá, tuhá, středně šťavnatá, navinule sladká. Sklizňová zralost od poloviny října, konzumní zralost od prosince se skladovatelností do dubna až května. Odrůda je rezistentní proti napadení strupovitostí, odolnost k padlí je nízká. Vhodné je použití středně vzrůstných podnoží. Pro dlouhou vegetační dobu a pozdní vyzrávání dřevní hmoty je vhodná pro pěstování v úrodných středně položených pěstitelských oblastech. V teplejších polohách trpí výskytem padlí jabloňového.

Novějšími odrůdami zakončíme tento díl. Odrůda **ARTIGA** (CZ) byla zkoušena pod označením HL1525, vznikla křížením odrůdy 'Angold' s kombinací odrůd 'Rubín' a 'Priscilla'. Zapsána k OP v roce 2015. Vzrůstnost stromu je bujná, typ rozvětvený, habitus rozložitý. V pozdějších letech korunu zahušťují středně dlou-

Goldlane

Orion - SOLAX

Shalimar

Artiga

hé výhony. Nasazení plodů na krátkých, středně tlustých až tlustých výhonech jednotlivě i ve shlucích. Probírka plodů není nutná. Plod velký, tvar kulovitě kuželovitý, částečně žebrovaný, bez svalců na vrcholu. Středně velký kalich je umístěn v široké, středně hluboké kališní jamce. Základní barva plodu žlutozelená, krycí červená ve formě celoplošně mramorované. Slupka středně tlustá, hladká, suchá, na povrchu nerovná, bez ojínění a rzivosti. Až na skládce středně mastná. Dužnina žlutavé bar-

vy, středně pevné konzistence, více šťavnatá, v chuti navinule sladká. Stopka středně tlustá až tlustá a středně dlouhá až dlouhá. Sklizňová zralost koncem října, konzumní zralost od ledna. Skladovat plody lze do března až dubna. Odrůda je tolerantní až rezistentní proti napadení strupovitostí, padlí se vyskytuje jen v teplejších, suchem provázeným polohách. Pro dlouhou vegetační dobu a pozdní vyzrávání dřevní hmoty je vhodná pro pěstování v teplých a středně položených pěstitelských oblas-

Reluga

tech na slaběji rostoucích podnožích.

Odrůda **RELUGA** (CZ) vznikla křížením genotypu HL a odrůdy 'Topaz'. Zkoušena byla pod označením HL1033A. Zapsaná k OP rovněž v roce 2015. Vyrůstnost stromu je středně bujná, typ rozvětvený, habitus rozložitý, nepravidelný se sklonem k vyholování větví. Nasazení plodů na krátkých a středně tlustých až tlustých výhonech převážně ve shlucích. V plodných letech koruny bývají zahuštěné dlouhými tenkými výhony. Probírkou lze docílit zvětšení plodů. Plod středně velký až velký, tvar kulovitě kuželovitý se středně znatelným žebrováním bez svalců na vrcholu. Kalich středně velký, povětšinou otevřený, ve středně hluboké kališní jamce. Základní barva plodu žlutozelená, krycí červená ve formě celoplošné s výrazným žiháním. Slupka tlustá, hladká, suchá, bez ojínění a rzivosti, na skládce nemastí. Dužnina zelenavé barvy, pevné konzistence, středně šťavnatá, v chuti sladce navinulá. Stopka tlustá a středně dlouhá. Sklizňová zralost začátkem října, konzumní zralost od ledna. Skladovat plody lze do března až dubna. Odrůda je rezistentní proti napadení strupovitostí a více odolná k padlí jabloně. Pro dlouhou vegetační dobu a pozdní vyzrávání dřevní hmoty je vhod-

ná pro pěstování v teplých a středních pěstitelských polohách na slabě i více vzrůstných podnožích.

Odrůda **UEB 481** (CZ) vznikla křížením genotypu UEB a odrůdy 'Goldrush'. Zkoušena byla pod označením UEB I 48/1, zapsaná k EOP byla v roce 2016. Vyrůstnost stromu je středně bujná, typ rozvětvený, habitus vzpřímeně rozložitý. Nasazení plodů na krátkých i dlouhých tenkých výhonech ve shlucích i jednotlivě. Plod středně velký, při probírce až velký, tvar kulovitý, bez žeber a svalců na vrcholu. Kalich malý, otevřený v mělké jamce. Základní barva plodu žlutá, krycí růžovočervená ve formě líčka. Slupka tenká, hladká, bez ojínění a mastnosti. Dužnina žlutavé barvy, měkké až středně pevné konzistence, více šťavnatá, nasládlá v chuti. Stopka středně tlustá a krátká. Sklizňová zralost v polovině října, konzumní zralost od listopadu. Skladovat plody lze v chladírně do února až března. Odrůda je rezistentní proti napadení strupovitostí. Padlí se objevuje v suchých a teplých oblastech. Do budoucna by mohla nahradit odrůdu Golden Delicious, zvláště ve středních a výše položených oblastech a pěstování na bujněji rostoucích podnožích, kde je vyšší příjem přirozených dešťových srážek během vegetace.

UEB 481